

Αρ. Φακ.: ΑΥΤ 5/2015

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 13
ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ
ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΝΟΜΟΥ

Ανεξάρτητη Αρχή Προώθησης
Δικαιωμάτων Ατόμων με Αναπηρίες

Προϊστάμενη: Ελένη Χατζηττοφή

Ερευνών Λειτουργός: Αντωνία Κυριακίδου

Λευκωσία, 7 Ιουλίου 2015

1. Εισαγωγή

Ο περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμος, προβλέπει την παροχή δημοσίου βοηθήματος στα άτομα των οποίων τα εισοδήματα και οι οικονομικοί πόροι υπολείπονται του ποσού που είναι αναγκαίο για την κάλυψη των βασικών ή ειδικών αναγκών τους, νοουμένου ότι πληρούν και όλες τις υπόλοιπες προϋποθέσεις του Νόμου¹.

Όσον αφορά ειδικά τα άτομα με αναπηρίες, προνοείται στον ίδιο Νόμο επιπρόσθετη παροχή, το αναπηρικό επίδομα, για την κάλυψη προσωπικών αναγκών τους, το οποίο είναι ίσο με το μισό του εκάστοτε καθοριζόμενου επιδόματος βασικών αναγκών².

Το άρθρο 12 του Νόμου, θεωρείται ιδιαίτερης σημασίας για τα άγαμα άτομα με αναπηρίες, τα οποία δεν μπορούν να συντηρούν τον εαυτό τους, καθότι ορίζει ότι δεν έχει ευθύνη για τη συντήρησή τους ο γονέας με τον οποίο διαμένουν και κατά προέκταση αναγνωρίζεται ότι είναι κρατική η ευθύνη συντήρησής τους, εξ ου και παρέχεται στα εν λόγω άτομα, δημόσιο βοήθημα για την κάλυψη των βασικών ή ειδικών αναγκών τους και αναπηρικό επίδομα για τις προσωπικές ανάγκες τους.

Στις 11 Ιουλίου 2014 τέθηκε σε εφαρμογή ο περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμος, ο οποίος κατοχυρώνει την παροχή ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος (ΕΕΕ) σε άτομα που, κατόπιν αίτησής τους, κρίνεται από την αρμόδια αρχή, ότι πληρούν τις προϋποθέσεις του Νόμου και έχουν δικαίωμα λήψης της συγκεκριμένης παροχής.

Το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα (ΕΕΕ) που προνοεί ο συγκεκριμένος Νόμος, περιλαμβάνει μηνιαίο ποσό που αντιστοιχεί στις ανάγκες διαβίωσης του αιτητή / δικαιούχου³ και μηνιαίο ποσό που μπορεί να χρειάζεται για στέγαση⁴. Στο δικαιούχο

¹ Άρθρα 3, 5 και 6 του Νόμου.

² Παράγραφος (ζ) του άρθρου 8 του ίδιου πιο πάνω Νόμου.

³ Στο άρθρο 7 του Νόμου αναφέρεται σε τι συνίσταται το ΕΕΕ και σχετικό είναι επίσης το άρθρο 8.

⁴ Η έννοια «παροχή στέγασης» καθορίζεται στο άρθρο 2 του Νόμου για το ΕΕΕ.

ΕΕΕ καταβάλλονται επίσης, δημοτικά ή άλλα τέλη⁵ που μπορεί να του επιβάλλονται από αρμόδιες αρχές και βοήθεια, όταν ενδείκνυται, για κάλυψη έκτακτων αναγκών ή αναγκών φροντίδας⁶.

Σύμφωνα με τον ίδιο Νόμο, από την ημερομηνία εφαρμογής του τερματίζεται η παροχή δημοσίου βοηθήματος, σε δικαιούχους λήπτες με βάση τον περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμο⁷. Ωστόσο, το δικαίωμα στη λήψη δημοσίου βοηθήματος συνεχίζει να υφίσταται, αν υποβλήθηκε αίτηση για παροχή ΕΕΕ εντός της καθορισμένης προθεσμίας. Σε τέτοια περίπτωση, συνεχίζεται η παροχή του δημοσίου βοηθήματος στο δικαιούχο, μέχρι να ληφθεί τελική απόφαση στην αίτηση του για ΕΕΕ⁸.

Όμως άτομα με αναπηρία, λήπτες δημοσίου βοηθήματος, υπέβαλαν παράπονα στο Γραφείο μου για τερματισμό του από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ), με έρεισμα καταθέσεις στο όνομα τους πάνω από 5000 ευρώ⁹.

Από την προκαταρκτική διερεύνηση των παραπόνων επιβεβαιώθηκε ο τερματισμός του δημοσίου βοηθήματος των παραπονούμενων και ότι ο λόγος της σχετικής για κάθε περίπτωση απόφασης ήταν καταθέσεις στο όνομα τους που υπερβαίνουν το προαναφερόμενο ποσό και λήφθηκαν υπόψη από την αρμόδια αρχή ενόψει συγκεκριμένων διατάξεων των πιο πάνω δυο Νόμων.

Το υπό αναφορά θέμα εξετάστηκε στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που ανατέθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 9 Μαΐου 2012, για παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή, ο Επίτροπος Διοικήσεως, μεταξύ άλλων, μπορεί να εξετάζει αυτεπάγγελα, είτε μετά από παράπονα ατόμων με αναπηρίες, περιπτώσεις μη

⁵ Η έννοια «δημοτικά και άλλα παρόμοια τέλη» καθορίζεται στο άρθρο 2 του Νόμου για το ΕΕΕ. Στο άρθρο 9 του Νόμου αναφέρεται ότι τα εν λόγω τέλη καθορίζονται σε διάταγμα του Υπουργού Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων το οποίο προβλέπει επίσης τις προϋποθέσεις και τον τρόπο καταβολής τους.

⁶ Σχετικό αναφορικά με τις έκτακτες ανάγκες και ανάγκες φροντίδας είναι το άρθρο 10 του Νόμου.

⁷ Εδάφιο (1) του άρθρου 39 του Νόμου.

⁸ Επιφυλάξεις του εδαφίου (1) του ίδιου πιο πάνω άρθρου.

⁹ Α/Π 583/2015, Α/Π 955/2015, Α/Π 964/2015 και Α/Π 987/2015.

εφαρμογής της Σύμβασης και να υποβάλλει εκθέσεις στις κρατικές υπηρεσίες και άλλους εμπλεκόμενους φορείς με συστάσεις για την εφαρμογή της Σύμβασης.

2. Σχετικές διατάξεις των περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών και Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμων

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμου, για τους σκοπούς της εξέτασης αίτησης για παροχή δημοσίου βοηθήματος ή για τον καθορισμό του ύψους του, θα έπρεπε, σύμφωνα με το άρθρο 9 του Νόμου, να λαμβάνουν υπόψη τις αποταμιεύσεις του αιτητή ή λήπτη δημοσίου βοηθήματος που υπερέβαιναν το ποσό των 3.417 ευρώ, τις αποταμιεύσεις οποιουδήποτε μέλους της οικογένειας του, το οποίο έχει νομική ευθύνη συντήρησης του αιτητή ή λήπτη, μέχρι 1708 ευρώ καθώς και τις αποταμιεύσεις όλων των μελών της οικογένειας του αιτητή ή λήπτη, όταν υπερέβαιναν τις 8.500 ευρώ.

Ο νέος Νόμος, περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών, ορίζει στο άρθρο 13 ότι δεν είναι δικαιούχο λήψης ΕΕΕ το άτομο που κατέχει χρηματοοικονομικά στοιχεία το ίδιο ή και οποιοδήποτε μέλος της οικογενειακής μονάδας και το ύψος των καταθέσεων υπερβαίνει το ποσό των 5000 ευρώ, αυξανόμενο κατά 1000 ευρώ για κάθε πρόσθετο μέλος της οικογενειακής μονάδας ή αν η αξία των λοιπών χρηματοοικονομικών στοιχείων υπερβαίνει το ποσό των 5000 ευρώ.

«Χρηματοοικονομικά στοιχεία» αναφέρεται στο άρθρο 2 του Νόμου ότι είναι η άυλη περιουσία, δηλαδή, τα χρήματα (καταθέσεις, γραμμάτια, επιταγές), εισπρακτέοι λογαριασμοί, εμπορεύσιμοι τίτλοι (ομολογίες, μετοχές, χρεόγραφα) ασφαλιστικά συμβόλαια και άλλα παρόμοια στοιχεία.

Το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, διευκρίνισε ότι:

- Το σύνολο της αξίας των μετοχών, χρεογράφων, ομολόγων, ασφαλιστήριων συμβολαίων, εισπρακτέων λογαριασμών και άλλων παρόμοιων στοιχείων, που

είναι στην κατοχή των μελών της οικογενειακής μονάδας, δεν πρέπει να υπερβαίνει το συνολικό ποσό των 5000 ευρώ.

- Το σύνολο των εισοδημάτων των μελών της οικογενειακής μονάδας, πρέπει να είναι χαμηλότερο από το σύνολο των αναγκών που υπολογίζονται βάσει του Νόμου¹⁰.

Η «οικογενειακή μονάδα» αναφορικά με αιτητή ή δικαιούχο περιλαμβάνει, το σύζυγο ή τη σύζυγο, που διαμένει στην ίδια κατοικία με τον αιτητή ή δικαιούχο, το ανήλικο τέκνο του, εφόσον διαμένει στην ίδια κατοικία με τον αιτητή ή δικαιούχο, το άγαμο τέκνο κάτω των 28 ετών, ανεξάρτητα του χώρου διαμονής του, εφόσον η διαμονή του είναι στη Δημοκρατία ή είναι φοιτητής /ρια¹¹.

Για το σκοπό της εξέτασης κάθε αίτησης για ΕΕΕ και ιδίως για την εξακρίβωση και επιβεβαίωση των χρηματοοικονομικών δεδομένων, ο αιτητής υποχρεούται να εξουσιοδοτήσει τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας, να λάβει οποιοσδήποτε πληροφορίες από αδειοδοτημένο πιστωτικό ίδρυμα με βάση τον περί Εργασιών Πιστωτικών Ιδρυμάτων Νόμο ή και ασφαλιστικούς οργανισμούς ή και άλλους οργανισμούς ή κρατικές αρχές¹².

3. Παρατηρήσεις - Διευκρινίσεις

Η παροχή δημοσίου βοηθήματος, δυνάμει του περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμου, δεν ήταν απόλυτα αποσυνδεδεμένη από τις αποταμιεύσεις καταθέσεις του αιτητή ή μελών της οικογένειάς του. Φαίνεται όμως ότι σε σχέση με τα άγαμα άτομα με αναπηρίες τηρείτο η βασική αρχή του άρθρου 12 του Νόμου, στο οποίο έγινε αναφορά στην παράγραφο 1. Εφόσον δεν μπορούσαν να συντηρούν τον εαυτό τους την ευθύνη αναλάμβανε το κράτος με την παροχή δημοσίου βοηθήματος και αναπηρικού επιδόματος.

Ο νέος Νόμος που θεσμοθέτησε το ΕΕΕ, τέθηκε σε εφαρμογή σε δύσκολες δημοσιονομικές συνθήκες. Επανειλημμένα επίσης τονίστηκε ότι αποβλέπει στην παροχή

¹⁰ Έντυπο Υπουργείου «Βασικές Πρόνοιες και Προϋποθέσεις για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα».

¹¹ Άρθρο 15 του Νόμου.

¹² Δεύτερη επιφύλαξη της παραγράφου (β) του άρθρου 13 του Νόμου για το ΕΕΕ.

ΕΕΕ σε κάθε, πραγματικά, δικαιούχο και στην αποτροπή του κινδύνου καταχρηστικής λήψης ΕΕΕ από άτομα που διαθέτουν ίδιους πόρους για την κάλυψη των αναγκών διαβίωσης τους. Αυτό είναι το γενικό και εκ πρώτης όψεως θεμιτό πλαίσιο στο οποίο βασίζεται το προαναφερόμενο άρθρο 13 του Νόμου πλην όμως είναι ισοπεδωτικό, κυρίως επειδή, εξασθενεί / μειώνει την κοινωνική προστασία στα άτομα με αναπηρίες και δύναται να επιφέρει δυσανάλογα δυσμενείς επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής τους.

Τερματίστηκε η παροχή δημοσίου βοηθήματος σε άτομα με αναπηρίες, επειδή, διαπιστώθηκε από τον έλεγχο που έγινε σε τραπεζικά ιδρύματα, ότι στο όνομα τους είχαν καταθέσεις πέραν των 5000 ευρώ, χωρίς να ερωτηθούν ή να διερευνηθεί είτε η προέλευση του ποσού αυτού είτε ο σκοπός τον οποίο εξυπηρετεί η αποταμίευση του. Οι καταθέσεις μπορεί να αποταμιεύτηκαν σταδιακά και να προέρχονται από δώρα συγγενών και φίλων, που συνηθίζονται σε γιορτές και επετείους. Μπορεί να αποταμιεύτηκαν από εξοικονομήσεις των γονέων που θεωρούν ότι είναι απαραίτητες για να υπάρχει ένα διαθέσιμο ποσό οποτεδήποτε πιθανό να χρειαστεί για να καλυφθεί το κόστος της φυσικής αποκατάστασης, τυχόν θεραπειών ή επεμβάσεων ή απρόοπτων εξελίξεων της κατάστασης των ατόμων με αναπηρίες ή ακόμα και για το σκοπό της εξασφάλισης τεχνικών ή τεχνολογικών μέσων που σχετίζονται με την αναπηρία, τα οποία δεν παρέχονται από το κράτος αλλά είναι χρήσιμα για τη βελτίωση της διαβίωσης τους. Τερματίστηκε ακόμα και η παροχή δημοσίου βοηθήματος σε ανήλικο με αναπηρία, παρότι, οι γονείς του είναι αδύνατο χωρίς δικαστικό διάταγμα να έχουν πρόσβαση στις καταθέσεις στο όνομα του.

Η έμφαση στο άρθρο 13, σε ένα ελάχιστο ποσό χρηματοοικονομικών στοιχείων, που μπορεί να κατέχουν άτομα με αναπηρίες, χωρίς οποιοδήποτε άλλο κριτήριο, παραγνωρίζει:

- Τις σοβαρές δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες σε ένα οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, αποκλειστικά προορισμένο να εξυπηρετεί τα άτομα χωρίς αναπηρίες·
- Τις αυξημένες ανάγκες που προκύπτουν από την αναπηρία στο πιο πάνω περιβάλλον και το ψηλό πολλές φορές κόστος τους (π.χ έξοδα διακίνησης, προσαρμογών, φυσιοθεραπείας)·

- Τις εξαιρετικά περιορισμένες προοπτικές ένταξης ατόμων με αναπηρίες στην αγορά εργασίας, ενόψει και της αυξημένης τα τελευταία χρόνια ανεργίας αλλά και των διακρίσεων που κατά κανόνα αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες κατά την πρόσβαση τους στην απασχόληση.
- Τις κρατικές υποχρεώσεις δυνάμει της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

4. Η Σύμβαση

Με την υιοθέτηση της 2006 από τον ΟΗΕ, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, αποτυπώνει τις αξίες και αρχές που προέβαλλε διαχρονικά το αναπηρικό κίνημα, έναντι του ιατρικού μοντέλου θεώρησης της αναπηρίας το οποίο είχε επικρατήσει με συνέπειες, μεταξύ άλλων, την κοινωνική απομόνωση των ατόμων με αναπηρίες και τον αποκλεισμό τους ακόμα και από συνήθειες και στοιχειώδεις δραστηριότητες / πτυχές της ζωής.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στη Σύμβαση, η πλειονότητα των ατόμων με αναπηρίες, ζουν σε συνθήκες φτώχειας¹³, ιδίως επειδή υπάρχουν σοβαρά εμπόδια που δεν τους επιτρέπουν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Είναι το εκπαιδευτικό σύστημα, οι εργοδοτικές πρακτικές, η άρνηση παροχής κατάλληλων και εύλογων προσαρμογών και υποστήριξης στην εργασία, οι στερεότυπες στάσεις και προσεγγίσεις των ατόμων με αναπηρίες. Συνακόλουθο αυτών και άλλων επίσης εμποδίων είναι η έντονη μειονεκτική θέση των ατόμων με αναπηρίες, που επισημαίνεται στη Σύμβαση και εξαιτίας της αποστερούνται των ευκαιριών ισότιμης συμμετοχής στο πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό χώρο.

Με κεντρικό άξονα το κοινωνικό μοντέλο θεώρησης της αναπηρίας, με βάση το οποίο η αναπηρία δεν είναι ατομικό χαρακτηριστικό και ευθύνη αλλά το αποτέλεσμα εμποδίων και περιορισμών που υπάρχουν στο περιβάλλον, όπως είναι διαμορφωμένο προς όφελος μόνο των ατόμων χωρίς αναπηρίες, η Σύμβαση κατοχυρώνει με σαφήνεια συγκεκριμένα δικαιώματα για άτομα με αναπηρίες και επιβάλλει αντίστοιχες υποχρεώσεις στα κράτη μέλη, στοχεύοντας στην πραγμάτωση των δικαιωμάτων τους σε

¹³ Παράγραφος (τ) του προοιμίου της Σύμβασης.

ιση βάση με τα άτομα χωρίς αναπηρίες, μέσω της άρσης των εμποδίων τα οποία συντηρούν την ανισοτιμία και κατά προέκταση της διακρίσεις σε βάρος των ατόμων με αναπηρίες.

Ειδικότερα η Σύμβαση, για την επίτευξη της ίσης μεταχείρισης των ατόμων με αναπηρίες, δεν αρκείται στην απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης τους¹⁴ αλλά δεσμεύει τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων, να υιοθετήσουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα τα οποία θα διευκολύνουν τα άτομα με αναπηρίες να ασκούν τα δικαιώματά τους, να απέχουν από ενέργειες ή πρακτικές ασυμβίβαστες με τη Σύμβαση και να διασφαλίζουν ότι οι δημόσιες αρχές και φορείς θα ενεργούν σύμφωνα με τη Σύμβαση¹⁵.

Το άρθρο 28 της Σύμβασης αφορά αφενός το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες για επαρκές βιοτικό επίπεδο για τα ίδια και τις οικογένειές τους, περιλαμβανομένων, της επαρκούς σίτισης, ένδυσης και κατοικίας και για διαρκή βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης τους και αφετέρου την υποχρέωση των κρατών μερών να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν και να προάγουν την πραγμάτωση του.

Το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες για επαρκές βιοτικό επίπεδο και διαρκή βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης τους στο βαθμό που διασφαλίζεται και προάγεται με κατάλληλα / πρόσφορα μέτρα, συμβάλλει στην πραγμάτωση του δικαιώματός τους για ανεξάρτητη διαβίωση, το οποίο επίσης αναγνωρίζει και κατοχυρώνει η Σύμβαση¹⁶, ως εξαιρετικής σημασίας δικαίωμα, επειδή, συνδέεται με τις δυνατότητες ενσωμάτωσης και συμμετοχής στην κοινωνική ζωή και στοχεύει στην αποπεριθωριοποίηση των ατόμων με αναπηρίες.

Η Σύμβαση κυρώθηκε από τη Δημοκρατία το 2011 με τον Νόμο 8(III)/2011.

¹⁴ Άρθρο 5 της Σύμβασης – Ισότητα και μη διάκριση.

¹⁵ Άρθρο 4 της Σύμβασης.

¹⁶ Άρθρο 19.

5. Σχόλια - Συμπεράσματα

Η κύρωση της Σύμβασης συνέπεσε με την οικονομική κρίση. Στο ίδιο και ιδίως στο μετέπειτα διάστημα και μέχρι σήμερα, εκφράζονται επικρίσεις για σοβαρές καταχρήσεις του συστήματος κοινωνικών παροχών. Τέτοιες καταχρήσεις ακόμα και επουσιώδους σημασίας ασφαλώς είναι καταδικαστέες αλλά η ευθύνη είναι θεσμική και διοικητική και δε θεωρείται εύλογο να μετατοπίζεται στους λήπτες δημοσίου βοηθήματος ή άλλων παροχών ή να είναι αφορμή για θέσπιση διατάξεων που καταλήγουν σε στέρηση από άτομα με αναπηρίες ενός ελάχιστου χρηματικού ποσού αναγκαίου για τις βασικές ανάγκες τους.

Επίσης, ενώ είναι πραγματικά παρατεταμένη η διάρκεια της οικονομικής κρίσης, η προσπάθεια εξοικονόμησης δημόσιων πόρων με νομοθετικές διατάξεις που η εφαρμογή τους καταλήγει στη μείωση των συνολικών κρατικών παροχών στα άτομα με αναπηρίες, δεν αποδυναμώνει μόνο το κατοχυρωμένο δικαίωμα τους δυνάμει της Σύμβασης για επαρκές βιοτικό επίπεδο και για διαρκή βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης τους. Αντανακλά κατά τον ίδιο τρόπο στο δικαίωμα τους για ανεξάρτητη διαβίωση, για αυτονομία και ίσες ευκαιρίες με τα άτομα χωρίς αναπηρίες, αυξάνει τον κίνδυνο περαιτέρω περιθωριοποίησης τους και συνεπάγεται παραβίαση των αντίστοιχων κρατικών υποχρεώσεων δυνάμει της Σύμβασης.

Επιπρόσθετα είναι αβέβαιο κατά πόσο ο περιορισμός των κοινωνικών παροχών με νομοθετικές διατάξεις και με συνέπειες στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες είναι η μοναδική και καταλληλότερη επιλογή, έστω και μεταξύ άλλων, για την βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης με την εξοικονόμηση δημόσιων πόρων. Κάθε μέτρο για τους σκοπούς αυτούς, που συνεπάγεται μείωση των κοινωνικών παροχών, ενώ συνδέονται στενά με κατοχυρωμένα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, πρέπει να αξιολογείται με βάση την αρχή της αναλογικότητας για να εξακριβώνεται όχι μόνο αν είναι αναγκαίο αλλά και αν είναι το πλέον πρόσφορο για την επίτευξη των υπό αναφορά σκοπών και δεν υπάρχει εναλλακτικό με λιγότερες συνέπειες στους δικαιούχους των παροχών.

Το ορθό, δηλαδή, η ένταξη των ατόμων με αναπηρίες στην αγορά εργασίας, για την απεξάρτησή τους από παροχές κάλυψης βασικών αναγκών, που ασφαλώς θα συμβάλει στη μείωση του δημόσιου κόστους, ήταν ανέκαθεν δυσχερής και παραμένει προσδοκία, λόγω της μικρής σημασίας που δίδεται στην ανάπτυξη των απαραίτητων εκπαιδευτικών και επαγγελματικών προγραμμάτων κατάρτισης, σχεδίων και κατευθύνσεων παροχής εύλογων προσαρμογών και πολιτικών καταπολέμησης των επικρατούντων αντιλήψεων. Στις τρέχουσες συνθήκες, η ένταξη των ατόμων με αναπηρίες στην αγορά εργασίας είναι περισσότερο δυσχερής και αν αυτά τα άτομα, χωρίς βάσιμη προοπτική εργοδότησης, έχουν χρηματοοικονομικά στοιχεία πέραν των 5000 ευρώ, δεν σημαίνει ότι έχουν και τέτοια αυτάρκεια που δικαιολογεί τον τερματισμό του δημοσίου βοηθήματος που λάμβαναν και την απόρριψη των αιτήσεων τους για ΕΕΕ.

Το ευρύτερο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον είναι ακόμα απρόσιτο για τα άτομα με αναπηρίες, χρειάζονται θεσμικές τομές για να αναδιαμορφωθεί κατάλληλα και ανάλογα των κατευθύνσεων και επιταγών της Σύμβασης και αυτό είναι ένας επιπλέον λόγος για τον οποίο δε θα πρέπει να στοχοποιούνται οι παροχές στα άτομα με αναπηρίες, να συνδέονται με τη δημοσιονομική κατάσταση και την εξυγίανση της.

6. Τελευταίες εξελίξεις - Σύσταση

Έχω πληροφορηθεί ότι το άρθρο 13 του περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμου, που αποκλείει άτομα με αναπηρίες με ελάχιστα χρηματοοικονομικά στοιχεία από τη λήψη ΕΕΕ, απασχόλησε εν τέλει το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το οποίο πρόσφατα ετοίμασε νομοσχέδιο προτείνοντας μεταξύ άλλων την τροποποίηση του. Το νομοσχέδιο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Αυτή είναι μια πολύ θετική εξέλιξη.

Η Σύστασή μου είναι κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου να ληφθούν υπόψη οι διατάξεις της Σύμβασης και οι υποχρεώσεις που δημιουργούν για να διασφαλιστεί ότι κάθε άτομο με αναπηρία, χωρίς ικανοποιητικά εισοδήματα, θα δικαιούται ΕΕΕ, ανεξάρτητα αν κατέχει περιορισμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία. Είναι, επίσης, σημαντικό να διασφαλιστεί η παροχή του δημοσίου βοηθήματος σε όσους λήπτες

διακόπηκε αυτό λόγω των χρηματοοικονομικών στοιχείων που διαπιστώθηκε ότι κατέχουν και υπερβαίνουν το ποσό των 5000 ευρώ ή σε όσους απορρίφθηκε η αίτηση τους για ΕΕΕ, για τον ίδιο λόγο.

Ελίζα Σαββίδου
Επίτροπος Διοικήσεως και
Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων